

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Vantaan Energia kannattaa hallituksen esityksen tavoitetta säästöistä ja kilpailun lisääntymistä julkisissa hankinnoissa. Vantaan Energia on kuitenkin huolissaan vaikutuksista Suomen jätteenhuoltoon, jos esitys toteutetaan nykyisessä muodossaan. Kuntaomisteiset yhtiöt tuottavat oleellisen osan Suomen jätehuollosta ja hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset voivat vaikeuttaa merkittävästi Vantaan Energian ja jätehuoltoyhtiöiden yhteistoimintaa jätteiden sujuvassa käsittelyssä aiheuttaen näin merkittäviä riskejä Vantaan Energian jätevoimaloiden toiminnalle.

Jätteen lämpökäsittelystä eli jätteenpoltosta syntyvä lämpö muodostaa olennaisen osan Vantaan Energian tuottamasta energiasta. Vuonna 2023 Vantaan Energian tuottamasta kaukolämmöstä 57 % pohjautui sekajätteeseen ja yhteistuottolaitoksissa jätevoimalalla tuotetun sähkön vuosituotanto vuonna 2023 oli noin 90 GWh. Vantaan Energialle on elintärkeää, että jätemarkkinat toimivat Suomessa tavalla, joka mahdollistaa tarvittavan jätemäärän hankkimisen toimitusvarmasti ja kohtuullisella hinnalla.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?

-

- Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Vantaan Energian näkemyksen mukaan ehdotettu 10 %:n vähimmäisomistusta koskeva muutos ei ole tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan jätehuoltoa. Se ei lisäisi kilpailua tai kustannustehokkuutta, vaan pikemminkin johtaisi päinvastaiseen lopputulokseen. Vantaan Energian näkemyksen mukaan mietinnössä ei ole huomioitu jätetoimialan erityispiirteitä verrattuna muihin sääntelyn kohteena oleviin toimialoihin.

Vantaan Energian huoli on, että vähimmäisomistusta koskeva muutos johtaisi siihen, että suurin osa Suomen nykyisistä alueellisista jäteyhtiöistä jouduttaisiin pilkkomaan osiin. Toteutuessaan tämä sekoittaisi jätemarkkinoita tavalla, joka vaikeuttaisi Vantaan Energian jätevoimaloiden toimintaa ja todennäköisesti johtaisi Vantaan Energian tuottaman energian hinnannousuun.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, Vantaan Energia joutuisi varautumaan siihen, että jätetoimialan merkittävät muutokset vaikeuttaisivat polttamiseen soveltuvan jätteen hankintaan kunnallisilta jäteyhtiöiltä. Tämä tarkoittaisi mahdollisesti ainakin jätteen tuonnin lisäämistä ja nostaisi Vantaan Energian kustannuksia sekä vaikeuttaisi ilmastotavoitteiden saavuttamista.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Nykyisenkaltainen esitys voimaan astuessaan vaikeuttaisi Vantaan Energian jätevoimaoille päätyvän jätteen polttomääriä, voisi lisätä Vantaan Energian riippuvuutta jätteen tuonnista ja tätä kautta heikentää Vantaan energiantuotannon huoltovarmuutta.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Luomala Juha
Vantaan Energia Oy